

Toelichting standaardovereenkomst incidenteel contracteren jeugdhulpaanbieders

Inleiding

Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de inkoop van een groot deel van de jeugdhulp in Nederland. Daarbij contracteren veel gemeenten voor hen relevante jeugdhulpaanbieders die regionaal en bovenregionaal beschikbaar zijn. De VNG contracteert jeugdhulpaanbieders met kleine aantallen per gemeente, de zogenaamde landelijke inkoop. Het kan om verschillende redenen¹ voorkomen dat een jeugdige niet terecht kan bij één van de door de gemeente gecontracteerde jeugdhulpaanbieders of dat het gecontracteerde aanbod niet passend is voor een specifieke jeugdige. Wanneer dit het geval is en het gaat om één of enkele jeugdige(n) kan een gemeente gebruik maken van bijgaande standaardovereenkomst voor het contracteren van de betreffende jeugdhulpaanbieder. De VNG wil hiermee faciliteren dat de benodigde jeugdhulp snel en juist wordt gecontracteerd en dat daarbij administratieve lasten voor de gemeente en de jeugdhulpaanbieder tot een minimum worden beperkt. In deze oplegger wordt een korte toelichting gegeven op de inhoud en het gebruik van de 'standaardovereenkomst incidenteel contracteren jeugdhulpaanbieders'. Deze standaardovereenkomst is gebaseerd op een aantal regionale voorbeelden die uitgevraagd zijn via het gemeentelijk J42 netwerk en op de in 2014 door de VNG gepubliceerde modelovereenkomsten.

Incidenteel contracteren Jeugdhulpaanbieders is toegestaan

Wanneer de gemeente besluit om een jeugdhulpaanbieder incidenteel en na afronding van de aanbesteding te contracteren kan hiervoor de 'standaardovereenkomst incidenteel contracteren jeugdhulpaanbieders' worden gebruikt. De aanbestedingswet biedt ruimte om, mits goed gemotiveerd, incidenteel contracten af te sluiten met jeugdhulpaanbieders. Belangrijk hierbij is dat de totale opdrachtwaarde niet boven de aanbestedingsdrempel komt². Daarbij gelden vervolgens wel een aantal belangrijke uitgangspunten:

- Het gaat hier nadrukkelijk om incidentele gevallen waarbij de gemeente vanuit de huidige gecontracteerde jeugdhulpaanbieders geen passende jeugdhulp kan organiseren. Het is belangrijk dat de gemeente hierbij borgt dat er geen (structurele) substitutie plaatsvindt met gecontracteerde jeugdhulpaanbieders of dat er bewust meer jeugdigen dan nodig naar de incidenteel gecontracteerde jeugdhulpaanbieder worden verwezen;
- Het verdient aanbeveling om in de reguliere aanbesteding ruimte te laten om later voor incidentele gevallen noodzakelijkerwijs deze standaardovereenkomsten te sluiten. Dit moet passen binnen de inkoopafspraken die zijn gemaakt met de initieel gecontracteerde jeugdhulpaanbieders.

¹ Redenen hiervoor kunnen zijn, onder andere, maar niet uitsluitend: doorverwijzing, specialisme, wachtlijsten, voorkomen van escalatie.

² Let op: De nieuwe Aanbestedingswet die in april 2016 van kracht wordt heeft gevolgen voor de drempelbedragen en procedures die gelden voor de huidige zogenaamde '2B-diensten' waar jeugdhulp onder valt. De drempel ligt vanaf april 2016 voor jeugdhulp op €750.00,-. Zie voor meer informatie hierover de factsheet die de VNG heeft gepubliceerd: <https://vng.nl/onderwerpenindex/jeugd/jeugdhulp/aanbestedingsrichtlijn-gevolgen-voor-inkoop-jeugd>.

- Gemeenten zijn altijd gehouden te handelen in lijn met de eigen inkooprichtlijnen. Het verdient daarom aanbeveling om voor gebruik van deze standaardovereenkomst kennis te nemen van de eigen inkooprichtlijnen met betrekking tot het incidenteel contracteren van jeugdhulpaanbieders buiten de aanbestedingsprocedure om. Indien nodig kan de gemeente de eigen richtlijnen aanpassen om hier ruimte voor te geven.

Toelichting op specifieke punten

Overeenkomst op organisatieniveau

De overeenkomst wordt afgesloten tussen één gemeente en één jeugdhulpaanbieder. Dat betekent dat er per incidenteel te contracteren jeugdhulpaanbieder op organisatieniveau en niet per jeugdige een overeenkomst gesloten moet worden. Er kunnen dus meerdere jeugdigen worden geholpen onder hetzelfde contract. Dit houdt ook in dat wanneer een jeugdige of een ouder of gezagsdrager verhuist, de overeenkomst niet automatisch komt te vervallen. Er kunnen dan immers onder hetzelfde contract nieuwe jeugdigen worden geholpen.

Verwijzing

Er wordt in de overeenkomst niet gespecificeerd wat er in een verwijzing moet staan. De Jeugdwet schrijft dat ook niet voor. De inhoud van de verwijzing is afhankelijk van de lokale situatie en de betreffende wettelijke verwijzer. Belangrijk is dat een wettelijke verwijzer een jeugdige heeft verwezen naar een bepaald type jeugdhulp en dat daarmee voor de gemeente de wettelijke plicht is ontstaan om passende jeugdhulp te organiseren. Wanneer deze overeenkomst wordt gebruikt, zal er in de praktijk vaak al een verwijzing liggen.

Voorbeelden van bedoeld en onbedoeld gebruik van de standaardovereenkomst

Om bovenstaande te illustreren zijn hieronder een aantal voorbeelden beschreven waarin een gemeente gebruik van de standaardovereenkomst kan overwegen.

Voorbeeld 1 – Bedoeld gebruik standaardovereenkomst: voorkomen van escalatie, snel handelen nodig.

Een jeugdige wordt door de huisarts verwezen naar intensieve specialistische GGZ. De gemeente heeft deze vorm van jeugdhulp bij een aantal jeugdhulpaanbieders uit de regio gecontracteerd. De gecontracteerde jeugdhulpaanbieders blijken echter wachtlijsten te hebben en de problematiek van de jeugdige vraagt om een snelle start van de behandeling. Om de jeugdige passende hulp te kunnen bieden en om te voorkomen dat de situatie escaleert en de jeugdige wellicht moet worden opgenomen in de crisisopvang wordt door de gemeente een niet gecontracteerde GGZ aanbieder zonder wachtlijsten gevraagd de hulp voor deze jeugdige te starten. De gemeente gebruikt vervolgens voor deze specifieke casus de standaardovereenkomst incidenteel contracteren jeugdhulpaanbieders zodat de jeugdhulpaanbieder ook tijdig kan starten en facturen.

Voorbeeld 2 – Bedoeld gebruik standaardovereenkomst: specifieke jeugdhulp, niet initieel gecontracteerd

Een jeugdige binnen de gemeente ontvangt al jeugdhulp van een gecontracteerde jeugdhulpaanbieder. Tijdens de behandeling komt de jeugdhulpaanbieder tot het advies dat deze jeugdige beter geholpen kan worden door de specifieke expertise van een andere jeugdhulpaanbieder die niet door de gemeente is gecontracteerd. In dit geval kan de gemeente

ervoor kiezen om passende ondersteuning voor de jeugdige te organiseren door incidenteel een overeenkomst aan te gaan met de betreffende jeugdhulpaanbieder. Hiervoor kan de gemeente de standaardovereenkomst incidenteel contracteren jeugdhulpaanbieders gebruiken.

Voorbeeld 3 – Onbedoeld gebruik standaardovereenkomst: Goedkopere aanbieder contracteren

De gemeente hoort van een jeugdhulpaanbieder in de omgeving die goedkopere jeugdhulp biedt dan tot nu toe is gecontracteerd. Omdat de budgetten krap zijn en de gemeente voor een grote uitdaging staat om de jeugdhulp binnen budget te houden gebruikt de gemeente de standaardovereenkomst om ook met deze jeugdhulpaanbieder een overeenkomst af te sluiten. Vervolgens worden jeugdigen actief in de richting van deze jeugdhulpaanbieder gestuurd. De gemeente is zo goedkoper uit. Bij de initieel gecontracteerde aanbieders blijft de omzet echter achter en komen minder jeugdigen met hun hulpvraag binnen. Op deze manier handelt de gemeente onrechtmatig, zoals ook toegelicht in de uitgangspunten hierboven.